

Струка (назив):	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):	ЦНЦ оператер, ОГЛЕД		
Предмет (назив):	ТЕХНОЛОГИЈА ЗАНИМАЊА		
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет		
Модул (наслов):	УВОД У ОБРАДУ РЕЗАЊЕМ		
Датум:	2023. године	Шифра:	Редни број: 01
Сврха :			
Модул је развијен са циљем да ученици стекну основна знања о конвенционалним машинама алаткама, НУМА, приборима, алатима за обраду резањем и мјерним инструментима који се користе при обради на конвенционалним машинама алаткама и НУМА.			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - Конструисање, I разред, - Информатика, I разред, - Технологија материјала, I разред. - Практична настава, I разред. 			
Циљеви			
Овај модул има циљеве да: <ul style="list-style-type: none"> - ученици науче да препознају и користи мјерне инструменте, - ученици знају да препознају и користе алате за обраду метала резањем, - ученици знају да препознају и користе класичне машине алатке за обраду метала резањем, - ученици знају да препознају и користе НУМА, - ученици знају припремити алат и прибор за обраду метала резањем на класичним и НУМА, - ученици стекну основна знања о одређивању режима обраде, - ученици буду способни самостално користити и разумијевати техничку документацију, стручну литературу и сл., - ученике оспособи за самосталну примјену стечених знања у пракси, 			
Теме			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Мјерење и контролисање 2. Универзални струг и глодалица 3. ЦНЦ глодалица и струг 4. Алати за резање 5. Прихвати и држачи алата за обраду резањем 6. Стезни прибори у обради резањем 7. Геометрија алата 8. Теорија резања 			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Мјерење и контролисање	<ul style="list-style-type: none"> - наброји и препозна мјерне инструменте, - објасни коришћење мјерних инструмената са посебним нагласком на помична мјерила, микрометре, профил пројекторе, алатни микроскоп, мјерила за контролу углова, планпаралелна гранична мјерила, гранична мјерила за осовине и отворе и за коришћење компаратора, - чува и одржава мјерне инструменте.	<ul style="list-style-type: none"> - изабере и користи мјерни инструмент.	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака, - проводи прописе и стандарде важне за његов рад, - буде љубазан, комуникативан, ненаметљив и флексибилан према сарадницима, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - позитивно се односи према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - покаже спретност, добру моторичку координацију, - разумије сложене технолошке структуре, системе, цртеже и информације,	<p>Приликом обраде наставних материјала везаних за конвенционалне машине, приборе и стезне алате потребно је обим градива прилагодити потребама ЦНЦ оператера, водећи рачуна да постоји и занимање обрађивач метала резањем.</p> <p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације, анимације и филмове.
2. Универзални струг и глодалица	<ul style="list-style-type: none"> - наброји основне дијелове универзалног струга, - објасни функцију основних дијелова УС, - наброји конструктивне карактеристике УГ, - наброји врсте глодалица, - наброји основне дијелове универзалне глодалице (УГ), - објасни функције основних дијелова УГ, - наброји конструкционе карактеристике УГ,	<ul style="list-style-type: none"> - идентификује дијелове универзалног струга и глодалице.		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације, анимације и филмове, - ученицима указати на сродност глодалице и бушилице па их није потребно посебно обрађивати,

3. ЦНЦ глодалица и струг	<ul style="list-style-type: none"> - наброји основне функционалне дијелове ЦНЦ струга, - објасни улогу и значај склопова код управљања ЦНЦ стругом, - наброји основне функционалне дијелове ЦНЦ глодалице, - објасни улогу и значај склопова код управљања ЦНЦ глодалицом, 	<ul style="list-style-type: none"> - идентификује дијелове ЦНЦ струга и глодалице. 	<ul style="list-style-type: none"> - самостално рјешава проблеме и самосталан је у раду, 	<p><u>Управљачка јединица ће бити обрађена као засебна јединица.</u></p> <p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације CNC струга и глодалице - обратити нарочиту пажњу на дијелове који оператер одржава као редовну активност.
4. Алати за резање	<ul style="list-style-type: none"> - наброји алате за стругање према врсти материјала од којих су направљени, према типу обраде, врсти обраде и облику попречног пресека дршке, према конструкцији, смјеру обраде, - наброји елементе стругарског ножа, - објасни утицај обрадног система на избор алата, - наброји начине причвршћивања плочица на нож, - дефинише предности и мане алата са лемљеним плочицама, - дефинише особине алата са механички причвршћеним плочицама 	<ul style="list-style-type: none"> - изабере алат за стругање у односу на врсту материјала од којих су направљени, врсти обраде и облику попречног пресека дршке, према конструкцији, смјеру обраде, - идентификује елементе стругарског ножа, - идентификује геометријске елементе стругарског ножа, - изабере алат у односу на обрадни систем, - изабере алат алата у односу на геометрију алата (позитивна и негативна геометрија), у односу на врсту и квалитета материјала (ХСС, карбид, дијамант ....), - - 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате, - са ученицима је потребно обрадити и подесиве прошириваче и развртаче.

	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише и објасни четири основна начина стезања плочица, - објасни избор алата у односу на геометрију алата (позитивна и негативна геометрија), - објасни избор алата у односу на врсту и квалитета материјала (ХСС, карбид, дијамант ....), - објасни везу између плочице и типа обраде, облика површине и стабилности обраде, - објасни облик површине плочице (ломача струготине) и врсте обраде (груба, средња или фина). - објасне означавање алата према стандарду. - наброји стандардне алате за обраду отвора, - наброји материјале за алате за обраду отвора, - објасни употребу забушивача, - објасни употребу бургије. - изврши подјелу бургија према дубини отвора, материјала од којих се израђују, начину израде, начину стезања. - наброји елементе бургије, - наброји основне мјере бургије. 	<ul style="list-style-type: none"> - изабере стругарски нож према врсти обраде, и др. критеријумима, - изабере алат за обраду отвора, - изабере алат за обраду глодањем, - изабере плочицу према различитим критеријумима. 		
--	---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - наведе врсте савремених бургија (стандардне бургије, бургије са превлакама и измјењивим плочицама) - објасни намјену проширивача, - објасни особине обраде проширивањем, - наведе намјену и подјелу проширивача, - објасни употребу подесивих проширивача и развртача, - дефинише употребу упуштача, - дефинише глодало, - наброји материјале за израду глодала, - наведе подјелу глодала према положају резног дијела глодала, начину израде, облику зуба, према смјеру обртања глодала, према начину постављања глодала, облику глодала, 			
--	--	--	--	--

5. Прихвати и држачи алата за обраду резањем	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише прихват и држача алата, - наброји функције које треба да испуњава прихват и држач алата, - наброји приступе израде прихвата алата, - дефинише и објасни држач алата на конвенционалном стругу - наброји врсте прихвата алата који се поставља у револвер главу ЦНЦ струга, - наброји и објасни врсте монтаже алата у револвер главу ЦНЦ струга, - наведе и објасни врсте монтаже алата у главно вретено ЦНЦ глодалице/бушилице, - објасни улогу прихвата који служи за постављање алата у главно вретено и наброји цјелине из којих се састоји, - наброји, дефинише и објасни врсте израде дршке прихвата алата у односу на стандарде, - дефинише начин причвршћивања алата и адаптера на прихвате алата, - објасни начине на које се може извести продужетак 	<ul style="list-style-type: none"> - изабере прихвате и држаче алата за монтажу на револвер главу ЦНЦ струга - изабере прихвате и држаче алата за монтажу алата у главно вретено ЦНЦ глодалице, - изабере наставак алата. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате,
---	--	--	--	---

	<p>и редукција пречника прихвата алата,</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише улогу наставака за алат (наставак за насадно тестерасто глодало и сет глодала), наставак за мале алате (глодала/бургије) са цилиндричним дршкама, наставак за велике алате (глодала/бургије) са цилиндричним дршкама, наставак за алате за прецизну обраду са цилиндричним дршкама, наставак за прецизну обраду малим алатима са цилиндричним дршкама, специјални наставак за урезнике...), 			
6. Стезни прибори у обради резањем	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише улогу и функцију стезних прибора, - наброји и објасни подјелу стезних прибора према намјени и степену флексибилности, - наброји и објасни подјелу стезних прибора према врсти обраде, - наброји, објасни и дефинише стезне приборе који се користе при обради стругањем, 	<ul style="list-style-type: none"> - изабере стезни прибор према операцији која се изводи, 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате,

	<ul style="list-style-type: none"> - наведе и објасни врсте стезних глава, - наведе и објасни врсте стезних чаура, - објасни стезне трнове, - објасни подупируће шиљке, - објасни линете - наведе подјелу стезних прибора на глодалици према начину стезања, - наведе стезне приборе који се користе на глодалицама, - објасни стеге - објасни стезне чељусти, - објасни закренуте радне столове, - дефинише подјелу, намјену и особине модуларних стезних прибора, - наброји и дефинише улогу елемената модуларног стезног прибора, 			
--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише основне величине навоја (метрички и трапезни). - наброји врсте навоја, - објасни поступак израде навоја на УС примјеном машинског урезника, - објасни поступак израде навоја на УС примјеном машинске нарезнице, - процјени кад се навој на УС ради примјеном профилисаног ножа, - објасни поступак израде навоја на УС примјеном ножа, - објасни израду вишеходних навоја на УС примјеном ножа. 	<ul style="list-style-type: none"> - одреди режиме обраде и алате за израду навоја на стругу 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити таблице стандардних навоја (метрички и трапезни) - користити каталоге стандардних урезница и нарезница, - користити скице захвата
7. Геометрија алата	<ul style="list-style-type: none"> - објасни геометрију резног алата, - објасни зависност углова резања од врсте материјала који се обрађује, - објасни зависност углова резања од врсте обраде, 	<ul style="list-style-type: none"> - изабере алате према геометрији резног алата. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Објасни грудни, леђни и угао клина, и леђну и грудну површину, - Све елементе показати на различитим алатима (стругарски нож, глодало и бургија) - Користи презентације и шеме - Код одређивања углова резног алата инсистирати на коришћењу литературе,
8. Теорија резања	<ul style="list-style-type: none"> - објасни кретање алата и обратка код стругања, - објасни кретање алата и обратка код глодања и бушења, - наброји врсте струготина и поступак одвођења струготине, 	<ul style="list-style-type: none"> - изабере средство за хлађење и подмазивање, - планира додатке за обраду код стругања и глодања коришћењем литературе или технолошке документације, 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Указати на разлике између главног и помоћног кретања код стругања и глодања, - Инсистирати само на главном отпору резања, отпору помоћног

	<ul style="list-style-type: none"> - анализира отпоре резања, - дефинише улогу и врсте средстава за хлађење, - дефинише режиме обраде, - дефинише додатке обраде. 	<ul style="list-style-type: none"> - изабере режиме обраде код стругања и глодања коришћењем литературе или технолошке документације. 		<p>кретања и отпору продирања без дубље анализе,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Користити презентације и шеме, - У проблематику теорије резања не улазити широко,
Интеграција				
Везу остварити са : <ul style="list-style-type: none"> - Практична настава, III. 				
Извори				
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник који је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске - Друга стручна и теоријска литература - Презентација са вјежби: <i>Алати и прибори</i>, др Бранислав Стевановић, Машински факултет у Бањо Луци - Скице - Цртежи - Готови производи - Презентације - Интернет 				
Оцјењивање				
Оцјењивати у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				

Струка (назив):	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА			
Занимање (назив):	ЦНЦ оператер, ОГЛЕД			
Предмет (назив):	ТЕХНОЛОГИЈА ЗАНИМАЊА			
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет			
Модул (наслов):	ТЕХНОЛОГИЈА ОБРАДЕ СТРУГАЊА И ГЛОДАЊА			
Датум:	2023. године	Шифра:	Редни број:	02
Сврха :				
Модул је развијен са циљем да ученици стекну основна знања о врстама обраде које се изводе на конвенционалним и ЦНЦ струговима и глодалицама.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - Конструисање, I разред, - Информатика, I разред, - Технологија материјала, I разред. - Технологија занимања, модул 1 - Практична настава, I разред.				
Циљеви				
Овај модул има циљеве да: <ul style="list-style-type: none"> - ученици усвоје основна знања о врстама обраде стругањем, - ученици усвоје основна знања о врстама обраде глодањем, - ученици усвоје основна знања о врстама обраде отвора на стругу и глодалици, - ученици усвоје основна знања о одређивању режима обраде стругања и глодања, - ученици усвоје основна знања о избору алата за различите врсте обраде, - ученици усвоје основна знања о попуњавању и читању техничке докуменатације, - ученици буду способани за самостално кориштење и разумијевање техничке документације, стручне литературе и сл., - ученици знају самостално примјењивати стечена знања у пракси,				
Теме				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Операције обраде на стругу и глодалици 2. Обрада цилиндричних и степенастих површина на стругу 3. Обрада равних површина на глодалици 4. Обрада конусних површина на стругу 5. Обрада под углом на глодалици 6. Забушивање и бушење на стругу и глодалици 7. Обрада унутрашњих површина на стругу и глодалици 8. Израда навоја на стругу 9. Технолошка документација				

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Операције обраде на стругу и глодалици	<ul style="list-style-type: none"> - наброји, идентификује и објасни врсте обрада стругањем, - наброји, идентификује и објасни врсте обрада глодањем, - наброји, идентификује и објасни врсте обраде отвора,	<ul style="list-style-type: none"> - изабере потребну обраду и алате за њу,	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака, - проводи прописе и стандарде важне за његов рад, - буде љубазан, комуникативан, ненаметљив и флексибилан у према сарадницима, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и спреман је за тимски рад, - позитивно се односи према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - покаже спретност, добру моторичку координацију, - разумије сложене технолошке структуре,	Приликом обраде потребно је обрађивати елементе везане за обраду и на ЦНЦ машинама и на конвенционалним машинама.
				<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације, анимације и филмове. - повезати врсте обраде и алате
2. Обрада цилиндричних и степенстих површина на стругу	<ul style="list-style-type: none"> - објасни обраду цилиндричне спољашње површине стругањем, - дефинише поступак рачунања (избора) основних елемента режима рада при стругању цилиндричних и степенстих површина, - објасни правилно постављање ножа при спољашњем стругању, - објасни постављање и стежање обратка при цилиндричном спољашњем стругању, - објасни обраду степенстих површина стругањем	<ul style="list-style-type: none"> - рачуна основне елементе режима обраде рада при стругању цилиндричних и степенстих површина,	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације, анимације и филмове, - упутити ученика на кориштење литературе при одређивању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима уочити сличности и разлике у обради на конвенционалним и ЦНЦ машинама.	

3. Обрада равних површина на глодалици	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише базне површине, - објасни методу постављања и стезања обратка, - објасни постављање и стезање резног алата, - објасни обраду челом и обимом глодала равне површине, - дефинише избор режима обраде 	<ul style="list-style-type: none"> - рачуна основне елементе режима обраде рада при обради равних површина на глодалици, 	системе, цртеже и информације, - самостално рјешава проблеме и самосталан је у раду,	Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације, анимације и филмове, - упутити ученика на коришћење литературе при одређивању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима уочити сличности и разлике у обради на конвенционалним и ЦНЦ машинама.
4. Обрада конусних површина на стругу	<ul style="list-style-type: none"> - објасни израду конусних површина на универзалном стругу попречним помјерањем носача шилјка, - дефинише поступак избора режима обраде, - објасни обраду конусних површина на УС заокретањем обртног клизача, - објасни израду конусних површина на универзалном стругу копирањем, - објасни обраду конусних површина на УС усјецањем, - објасни обраду конусних површина на ЦНЦ стругу 	<ul style="list-style-type: none"> - рачуна основне елементе режима обраде рада при обради конусних површина, 		Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације ЦНЦ струга и глодалице - упутити ученика на коришћење литературе при одређивању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима уочити сличности и разлике у обради на конвенционалним и ЦНЦ машинама.
5. Обрада под углом на глодалици	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише базне површине, 	<ul style="list-style-type: none"> - рачуна основне елементе режима обраде рада при 		Наставник ће:

	<ul style="list-style-type: none"> - објасни методу постављања и стезања обратка, - објасни постављање и стезање резног алата, - објасни обраду глодањем косих површина угаоним глодалицама, - објасни обраду косих површина постављањем обратка под углом - објасни обраду косих површина на ЦНЦ глодалици, 	обради површина под углом,		<ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате, - упутити ученика на коришћење литературе при одређивању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима уочити сличности и разлике у обради на конвенционалним и ЦНЦ машинама. - .
6. Забушивање и бушење на стругу и глодалици	<ul style="list-style-type: none"> - објасни израду средишњег гњезда забушивањем, - објасни облике средишњег гњезда, - дефинише избор режима обраде, - наброји најчешће грешке при изради средишњег гњезда, - објасни операције бушења (бушење, проширивање, развртање и упуштање) - наброји грешке при бушењу рупа, - објасни забушивање и бушење на ЦНЦ стругу и глодалици. 	- рачуна основне елементе режима обраде рада при забушивању и бушењу на стругу и глодалици,		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате упутити - ученика на коришћење литературе при одређивању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима уочити сличности и разлике у обради на конвенционалним и ЦНЦ машинама.

7. Обрада унутрашњих површина на стругу и глодалици	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише базне површине, - објасни методу постављања и стезања обратка, - приказати постављање и стезање резног алата, - дефинише избор режима обраде, - објасни израду пролазних отвора на стругу и глодалици, - објасни израду унутрашњих жљебова на стругу и глодалици, - објасни обраду на универзалном стругу унутрашњих конусних површина, - објасни израду унутрашњих површина на ЦНЦ стругу и глодалици. 	<ul style="list-style-type: none"> - рачуна основне елементе режима обраде рада при обради унутрашњих површина на глодалици и стругу. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате упутити - ученика на кориштење литературе при одређевању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима уочити сличности и разлике у обради на конвенционалним и ЦНЦ машинама.
--	---	--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише основне величине навоја (метрички и трапезни). - наброји врсте навоја, - објасни поступак израде навоја на УС примјеном машинског урезника, - објасни поступак израде навоја на УС примјеном машинске нарезнице, - процјени кад се навој на УС ради примјеном профилисаног ножа, - објасни поступак израде навоја на УС примјеном ножа, - објасни израду вишеходних навоја на УС примјеном ножа. - Објасни израду 			<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате упутити - ученика на кориштење литературе при одређивању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима уочити сличности и разлике у обради на конвенционалним и ЦНЦ машинама.
8. Израда навоја на стругу	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише основне величине навоја - објасни поступак израде навоја на УС примјеном машинског урезника, - објасни поступак израде навоја на УС примјеном машинске нарезнице, - процјени кад се навој на УС ради примјеном профилисаног ножа, - објасни поступак израде навоја на УС примјеном ножа, - Објасни израду навоја на ЦНЦ стругу. 	<ul style="list-style-type: none"> - рачуна основне елементе режима обраде рада при изради навоја на стругу. 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате упутити - ученика на кориштење литературе при одређивању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима уочити сличности и разлике у обради на конвенционалним и ЦНЦ машинама. -

9. Технолошка документација	<ul style="list-style-type: none"> - објасни и дефинише основне елементе технолошке документације (операцијски лист, режими обраде, мјерни и резни алати, стезни прибори, план резања, план стезања..) - попуни и тумачи основне елементе технолошке документације. 	<ul style="list-style-type: none"> - Изради операцијски лист план стезања, план резања, лан алата. 		Наставник ће: <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације за алате упутити - упутити ученике на кориштење литературе при одређивању режима обраде резањем (за стругање и глодање) - са ученицима урадити вјежбу попуњавања технолошке докуементације
Интеграција				
Везу остварити са : <ul style="list-style-type: none"> - Практична настава, III. 				
Извори				
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник који је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске - Друга стручна и теоријска литература - Презентација са вјежби: <i>Алати и прибори</i>, др Бранислав Средановић, Машински факултет у Бањој Луци - Скице - Цртежи - Готови производи - Презентације - Интернет 				
Оцјењивање				
Оцјењивати у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				

Струка (назив):		МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):		ЦНЦ оператер, ОГЛЕД		
Предмет (назив):		ТЕХНОЛОГИЈА ЗАНИМАЊА		
Опис (предмета):		Стручно-теоријски предмет		
Модул (наслов):		УВОД У ЦНЦ ПРОГРАМИРАЊЕ		
Датум:	2023. године	Шифра:	Редни број: 03	
Сврха :				
Модул је развијен са циљем да ученици стекну основна уводна знања неопходна за ЦНЦ програмирање и припрему НУМА за обраду.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Познавање градива из предмета:				
<div><div>-</div><div>Конструисање, I разред,</div></div> <div><div>-</div><div>Информатика, I разред,</div></div> <div><div>-</div><div>Технологија материјала, I разред.</div></div> <div><div>-</div><div>Технологија занимања, модул 1</div></div>				
Циљеви				
Овај модул има циљеве да:				
<div><div>-</div><div>ученици усвоје основна знања о поступцима припреме НУМА,</div></div> <div><div>-</div><div>ученици усвоје основна знања о управљачким јединицама и раду на управљачким јединицама НУМА,</div></div> <div><div>-</div><div>ученици усвоје основна уводна знања ручног програмирања,</div></div> <div><div>-</div><div>ученици буду способни за самостално коришћење и разумијевање техничке документације, стручне литературе и сл.,</div></div> <div><div>-</div><div>ученици самостално примјењују стечена знања у пракси,</div></div>				
Теме				
<div><div>1.</div><div>Припрема НУМА за рад</div></div> <div><div>2.</div><div>Управљачка јединица НУМА</div></div> <div><div>3.</div><div>Ручно програмирање НУМА - Г код (УВОД)</div></div>				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

1. Припрема НУМА за рад	<ul style="list-style-type: none"> - објасни и наброји радње које се односе на припрему НУМА (исправност машине, загријавање, довођење машине у референтне тачке), - објасни контролу и подешавање пнеуматске опреме, - објасни контролу и подешавање хидрауличке опреме, - објасни контролу и подешавање агрегата за централно подмазивање, - објасни контролу резервоара за расхладно средство, - објаснити поступак припреме алата и његово постављање у ЦНЦ машину, - објаснити поступак постављања стандардног стезног алат, - објасни коришћење техничког упутства произвођача за припрему НУМА за рад, 	<ul style="list-style-type: none"> - користи техничка упутства произвођача за припрему НУМА за рад, 	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме за припрему и извршење радних задатака, - позитивно се односи према спровођењу прописа и стандарда који су важни за његов рад, - буде љубазан, комуникативан, ненаметљив и флексибилан у према сарадницима, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - позитивно се односи према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - покаже спретност, добру моторичку координацију, 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације, анимације и филмове.
--------------------------------	---	--	---	---

2. Управљачка јединица НУМА	<ul style="list-style-type: none"> - наброји задатка управљачке јединице - описати основне функције управљачке јединице, - Објасни начин рада УЈ, - дефинише начине уношења програма и података у УЈ, - изврши подјелу УЈ према разним критеријумима, - набројати саставне дијелове УЈ, - објаснити и набројати засебне цјелине функцијских типки (груба подјела), - наброји најзначајније свјетске произвођаче УЈ. 	<ul style="list-style-type: none"> - користити упутство произвођача за рад на УЈ и дефинисање грешки - упореди функцијске типке различитих произвођача 	<ul style="list-style-type: none"> - разумије сложене технолошке структуре, системе, цртеже и информације, - самостално рјешава проблеме и самосталан је у раду, 	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити шеме, каталоге, презентације, анимације и филмове, - са ученицима обрадити неколико УЈ различитих произвођача, да би ученици уочили сличности и разлике
3. Ручно програмирање НУМА - Г код (УВОД)	<ul style="list-style-type: none"> - Дефинише историјски развој НУМА, - дефинише принципе израде дијелова код традиционалних машина и НУМА, - дефинише преданости НУМА, - дефинише недостатке НУМА, - дефинише знања и вјештине која мора да има програмер НУМА, - дефинише правоугли координатни систем, - дефинише поларни координатни систем, - дефинише референтне тачке (машинска нулта 	<ul style="list-style-type: none"> - одреди координате тачака у правоуглом координатном систему, - одреди координате тачака у поларном координатном систему, - одреди смјерове оса машине користећи правило три прста десне руке, - одреди мјесто за нулту тачку обратка, - одреди координате контуре у апсолутном и инкременталном мјерном систему, - одреди кораке програмирања израде на НУМА, 		<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користити припремљене презентације, - са ученицима урадити вјежбу анализе цртежа са циљем дефинисања значајних елемената

	<p>тачка, нултачка обратка, нултачка држача алата, нултачка алата,...),</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише координатни систем машине, - објасни принципе одређивања нулте тачке обратка, - дефинише правило три прста десне руке, - објасни координатни систем изратка, - дефинише апсолутни мјерни систем, - дефинише инкрементални мјерни систем, - дефинише кораке програмирања израде на НУМА, - дефинише значајне елементе (податке) на цртежу, - објасни методу ручног програмирања, - објасни методу дијалошког (радионичког) програмирања, - објасни методу кем (САМ) система програмирања. - наброји и објасни главне функције Г-кода, - објасни модалне и немодалне функције, - дефинише координатни систем, 	<ul style="list-style-type: none"> - одреди значајне елементе (податке) на цртежу - изабрати систем мјерних јединица (G70 и G71), - изабрати радне површине, - изабрати мјерни систем (апсолутни и инкрементални G90 и G91), - програмира број обртаја и помицање алата (посмак алата), - користи наредбе за укључивање и искључивање константног броја обртаја G95 и G96, - зада смјер обртања главног вретена (M3 и M4), - зада наредбу за заустављање обртања вратила и крај програма, - програмира неопходне елементе прије дефинисања кретања алата (нулта тачка, алат, број обртаја, посмак....). 		
--	---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише мјесто алата и елементе корекције алата на машини, - дефинише програмирање броја обртаја и посмака алата, - објасни програмирање константног броја обртаја, - наброји и објасни М – функције код програмирања, - објасни кретање у брзом и радном ходу, 			
Интеграција				
Везу остварити са предметом:				
- Практична настава, III разред.				
Извори				
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник који је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске - Друга стручна и теоријска литература - Презентација са вјежби: <i>Алати и прибори</i>, др Бранислав Средановић, Машински факултет у Бањој Луци - Скице - Цртежи - Готови производи - Презентације - Интернет 				
Оцјењивање				
Оцјењивати у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.				
О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.				

